

יש גבול – סיכום שנת הפעילות 2005

ממד הסירוב: השנה, יותר משנים קודמות, התברר שצה"ל נמנע מלכלוא סרבני דיכוי. למרות העליה במספר הסרבנים, ישבו בכלא הצבאי רק 9 מועמדים לשירות ביטחון ו-7 חיילים שסירבו לקחת חלק בכיבוש. חודשים רבים השנה לא היו סרבני כיבוש ודיכוי בכלא.

באופן מסורתי אנו פועלים בשלושה ממדים: ממד של תמיכה אישית בסרבנים כאיגוד מקצועי של סרבנים, ממד של פעולה פוליטית כתנועת סרבנים במאבק לסיום הכיבוש וממד של חינוך ציבורי ככלי לשינוי חברתי.

תמיכה אישית בסרבנים

מיעוט הסרבנים הכלואים הפחית באופן משמעותי את מספר הפגנות הכלא, את הצורך בתמיכה משפחתית ואת היקף פעילות קרן יש גבול.

הפגנות ומשמרות תמיכה: כל עוד היו סרבנים בכלא, המשכנו במסורת ההפגנות ומשמרות ההזדהות מול בתי הכלא הצבאיים. להפגנות אלו הצטרפו חברי ותומכי תנועות הסירוב האחרות. משמרות התקיימו ב-2 באפריל, 2 ביולי, 22 באוקטובר ועוד (ניתן לצפות בתמונות מהאירועים באתר האינטרנט שלנו). כאשר ישובו ויכלאו סרבני כיבוש נחזור להר ולגדרות כלא 4.

קו חם לחיילים ומועמדים לשירות ביטחון: הקו פועל מזה עשרים וארבע שנים. מועמדים לשירות, חיילים ובני משפחותיהם יכולים לקבל מידע וייעוץ לפני נקיטה בסירוב.

תמיכה משפחתית: המשכנו בתמיכתנו במשפחות הסרבנים בעת מאסר בניהן ובנותיהן.

קרן יש גבול: הקרן ממשיכה לסייע מזה עשרים וארבע שנים לסרבנים שנקלעו למצוקה כלכלית. מיעוט הכלואים הביא לכך שהשנה הקרן תמכה בשני סרבנים שנקלעו למחסור בגין מאסרם ואי-קבלת משכורתם או תשלומי הביטוח הלאומי. סך כל המענקים התמיכה שנתנה הקרן היה 4,620 ₪. ראוי לציין, שלמרות שהקרן פועלת מחוץ למסגרת "יש גבול" ותומכת בכל סרבן וסרבנית כיבוש הפונים אליה ללא כל קשר להשתייכותם הארגונית, אנו התנועה היחידה שמממנת את פעולות הקרן.

תנועה פוליטית במאבק לסיום הכיבוש

הפגנות נגד הכיבוש: כאחד מארגוני מחנה השלום המשכנו ליזום ולהשתתף בהפגנות נגד הכיבוש, נגד המשך הקמת גדר ההפרדה. במהלך החודשים האחרונים של השנה השתתפנו ב"קואליציית המסיק" וחברינו, יחד עם חברי ארגונים רבים, עזרו במסיק הזיתים בשטחים הכבושים. כמו כן, במהלך השנה השתתפנו בפרסום עצומות ומחאות רבות נגד הכיבוש.

המשך הדיון בעתירה לבג"ץ: את הקמפיין נגד החסינות האוטומטית לה זוכים קציני צה"ל בעת לקיחתם חלק במעשים החשודים כפשעי מלחמה התחלנו בעתירה כנגד האלוף דן חלוץ. נערך דיון בעתירה שהגשנו לפני שנתיים יחד עם מספר אנשי רוח (נתן זך, סמי מיכאל, רונית מטלון, עמוס קינן, יצחק לאור ואחרים) ובאמצעות עו"ד פלדמן וספרד, שבה ביקשנו "צו על תנאי [על מנת] שיבוטלו החלטות המשיבים [הפרקליט הצבאי הראשי והיועץ המשפטי לממשלה] שלא לפתוח בחקירה פלילית שתבחן האם נעברו עבירות פליליות במהלך התכנון והביצוע של החיסול של פעיל החמאס צלאח מצטפא שחאדה בעיר עזה ביום 22.7.2002, פעולה שבמסגרתה נהרגו 15 בני אדם ועשרות רבות נפצעו" בגלל השימוש בפצצת טון בלב שכונת מגורים צפופה. בית המשפט עדיין דן בעתירה.

תום עידן החסינות: הנושא החינוכי המרכזי שבו אנו עוסקים היום הוא פשעי מלחמה ומדיניות "הסיכולים הממוקדים" של צה"ל. המקרה המרכזי שבו התמקדנו היה הטלת הפצצה במשקל טון על שכונת מגורים בעזה ביולי 2002, פצצה שנועדה "לסכל" את בכיר החמאס צלאח שחאדה. יחד עמו הפצצה קטלה עוד 14 בני אדם (מתוכם 9 ילדים ופעוטות) ופצצה עוד כמאה וחמישים אזרחים.

חשבנו על הקלות הבלתי-נסבלת של הרג המוני של אזרחים חפים מפשע ולא הצלחנו להבין את תהליך קבלת ההחלטות שמאפשר הטלת פצצה במשקל טון על שכונת מגורים צפופה. לכן פנינו לפרקליט הצבאי הראשי וביקשנו שיוורה לפתוח בחקירה. הפרקליט ענה שלא יורה על חקירה. על בקשה חוזרת שישקול את החלטתו שלא לחקור את האירוע השיב שנית בשלילה. בגין המנעותו מחקירה פנינו לדרג המשפטי שמעליו – ליועץ המשפטי לממשלה – וביקשנו את התערבותו ושיוורה לפרקליט הצבאי הראשי לפתוח בחקירה. אולם גם הוא סירב להורות על פתיחת חקירה. מכיוון שבחברה דמוקרטית אזרחים אינם אמורים לשבת על הגדר כאשר קיים חשד לביצוע פשעי מלחמה, **בספטמבר 2003** פנינו לסמכות המשפטית הגבוהה ביותר בישראל – לבית המשפט העליון – וביקשנו ממנה סעד משפטי. בקשנו מבית המשפט שיוורה ליועץ המשפטי לממשלה ולפרקליט הצבאי הראשי לפתוח בחקירה. בית המשפט רשם את העתירות לפניו. **בחודש ספטמבר 2005**, בעת הדיון האחרון בעתירה, שמענו את דבריו של השופט חשין ש"הקפיא" את הדיון בעתירה עד למועד בלתי-ידוע. אחרי שנתיים של דרישות חוזרות ונשנות לפתוח בחקירה הגענו למסקנה שכל הדחיות אינן מקריות, שמערכות המשפט בישראל – הצבאית והאזרחית כאחת – מתחמקות ממילוי תפקידן ואינן מוכנות לתת סעד משפטי לחרדים מאופן פעולתו של הצבא בשטחים הכבושים.

הבנו שהאחראים או החשודים בביצוע פשעי מלחמה עשויים שלא להיחקר, וממילא שלא להיענש, בשל המנעות מערכת המשפט הישראלית מלדון בנושאים אלו. לכן, נוכח מערכת משפט סרבנית דיון, תמכנו באופן פומבי בפניות לבתי משפט לא-ישראליים – בינלאומיים ולאומיים אחרים – כדי שהחשודים בביצוע פשעי מלחמה לא ימלטו מחקירה ומעונש. הסתרתו במטוס של האלוף (מיל) דורון אלמוג על מנת להמנע ממעצר בבריטניה, כתבי האישום נגד אבי דיכטר (ראש השב"כ לשעבר) ורב-אלוף (מיל) משה יעלון בארה"ב והמלצתו של הפצ"ר לתת-אלוף אביב כוכבי לא להגיע לבריטניה מסמנים את סופו של עידן החסינות הגורפת של קציני צה"ל וחייליו.

תחילת הדיונים המשפטיים בחו"ל והחשש המוצדק של רבים מקציני צה"ל הבכירים מנסיעה לאירופה ולארה"ב הם רק צד אחד של המטבע. הצד השני הוא מה חיילי וחיילות בצה"ל יעשו כאשר יקבלו פקודות החשודות כפקודות לבצע פשעי מלחמה. לכן החלטנו בקמפיין ציבורי בנושא תום עידן החסינות ובהכנת פנקס כיס לחיילים בנושא פשעי מלחמה.

כנסים: הכנסים המרכזיים שקיימנו השנה היו הכנה (ערכית) לשירות בצה"ל שהתקיימה ב- **10.6.2005** בפסטיבל אקטיביזם. האירוע, שבו השתתפו דוברים ודוברות מ"שוברים שתיקה", "מכתב השמיניסטים" ו"מחסום watch", התמקד בעדויות חיילים וצופים אודות הקורה בשטחים הכבושים, בזכות הדמוקרטיה לומר לא, בחובות החברים בחברה דמוקרטית ועוד. האירוע לווה על-ידי זמרים ולהקות שביצעו שירי מחאה. הכנס השני היה בנושא פשעי מלחמה והחסינות הגורפת שלה זוכים חיילי וקציני צה"ל. הכנס התקיים ב- **27.9.2005** בבית סוקולוב בתל-אביב והונחה על-ידי העיתונאי דני רובינשטיין; נשאו בו דברים פרופ' משה צימרמן, ד"ר מנחם הופנונג, עו"ד מיכאל ספרד וד"ר ישי מנחין.

טכס הדלקת המשואות האלטרנטיבי: ביום ד', 11.5.2005, ערב יום העצמאות, קיימנו זו השנה השמינית טקס הדלקת משואות אלטרנטיבי ברחבת אמיל גרינצוויג, מול משרד ראש הממשלה בירושלים. הדלקנו משואות עצמאות לישראל צודקת יותר, שוויונית יותר וראויה יותר. הודלקו משואות להפסקה מיידית של המלחמה המיותרת והכיבוש מחדש של השטחים, לתיקון העוולות שאנו גורמים, לתיקון היחס לחלשים שבקרבתנו ולתקווה לשלום עם כל שכנינו. מדליקי המשואות השנה היו: **סמדר בן נתן** (עורכת דין), **חיים ברעם** (עיתונאי), **נורית חגי'אג'** (הקשת הדמוקרטית המזרחית), **זאב טנא** (מהנדס מזון ומשורר רוק), **אלכס ליבק** (צלם עיתונות חתן פרס ישראל לצילום לשנת תשס"ה), **זהר מילכנרוב** (יש גבול), **רוחמה מרטון** (מייסדת ונשיאה של עמותת רופאים לזכויות אדם), **שמרי צמרת** (אסיר מצפון), **שאול צפני** (יו"ר ועד עובדי מטרודן), **אנה שלונסקי** (מכתב השמיניסטים). ניגנו ושרו במהלך הטקס: דוד בינרט, יאיר דלאל, אלעד הורביץ ונעם פאוסט.

יש גבול שבכתב: במהלך השנה התחלנו לערוך ספר בנושא "כיבוש וסירוב" שאמור לצאת לאור בחודש יוני 2006 בספרי נובמבר.

חלוקת דפי מידע לחיילים: גם השנה חילקנו דפי מידע לחיילים בתחנות המרכזיות ובנקודות הסעה, ובהם ביקשנו מהחיילים לחשוב על משמעות פעולותיהם כחיילים בשטחים הכבושים.

לסיום, הוצאתינו השנה בתחומי הפעילות הפוליטית והחינוכית היו 145,000 ₪. יחד עם הוצאות הקרן (4,600 ש"ח) סך כל הוצאות הפעילות שלנו היו 149,600 ₪. כל הכנסותינו הוקדשו לפעילות ולתמיכה באסירים. התנועה אינה מחזיקה משרד או מעסיקה עובדים – כולנו מתנדבים.

אם ברצונכם/ן להצטרף ולהשתתף באחת מפעולותינו – משמרות כלא, חלוקת דפי מידע לחיילים, ליווי משפחות אסירים או חוגי בית של הכנה ערכית לצה"ל – אנא פנו אלינו.

ישי מנחין, בשם תנועת יש גבול